

Stanisław Moniuszko | Bajka

Jedna z niewielu kompozycji instrumentalnych Moniuszki, która niezmiennie funkcjonuje w repertuarze koncertowym. Jej znaczenie dla powstania poematu symfonicznego na gruncie muzyki polskiej jest nie do przecenienia

[Stanisław Moniuszko](#) (1819–1872) zasłynął przede wszystkim jako twórca [pieśni](#) i [oper](#). Żył bowiem w czasach, kiedy w podzielonej między zaborców Rzeczypospolitej tylko większe ośrodki oferowały twórcom względną swobodę działania. Nie chodzi tu w żadnym wypadku o swobodę wypowiedzi, a zwyczajnie o środki materialne. Podczas gdy w Warszawie działały orkiestry i instytucje muzyczne, prowincja popadała w coraz większą nędzę kulturową. Nie otrzymując należytych środków na życie kulturalne, oddalała się systematycznie od centrum.

Mizéria kultury muzycznej [dziewiętnastowiecznego](#) Wilna była jednym z powodów, dla których Stanisław Moniuszko nie tworzył muzyki symfonicznej. Korzystając z tego, na co mógł liczyć w Wilnie, pisał przede wszystkim pieśni i utwory kameralne.

Sytuacja zmieniła się, gdy w 1858 roku zadebiutował na scenie warszawskiego Teatru Wielkiego. Po premierze opery *Halka*, po doświadczeniu pracy z regularnym zespołem orkiestrowym powstała jedyna większa kompozycja symfoniczna Moniuszki, [uwertura](#) fantastyczna *Bajka*. Wcześniej planowana pod francuską nazwą *Conte d'hiver* (Opowieść zimowa) powstała w latach 1847–1848, gdy Moniuszko kończył pierwszą wersję *Halki*. Pod względem formalnym to skrzyżowanie allegra sonatowego z poematem symfonicznym. Melodyjność i ładunek emocjonalny zawarty w tej muzyce stały się środkiem budowania muzycznej narracji. Myślenie muzyczne Moniuszki, mimo że w tym przypadku w czysto instrumentalnym wydaniu, nie oddala się od myślenia operowego. Wciąż partie instrumentalne podporządkowują się słowu, służąc akcji dramatycznej. Ale *Bajka* to także przykład pokazujący talent Moniuszki jako instrumentatora. Wykorzystuje on w *Bajce* przeróżne pomysły instrumentacyjne, możliwości artykulacyjne i kolorystyczne instrumentów. *Bajka* to jedna z niewielu kompozycji instrumentalnych Stanisława Moniuszki, która niezmiennie funkcjonuje w repertuarze koncertowym, a jego znaczenie dla powstania [poematu symfonicznego](#) na gruncie muzyki polskiej jest nie do przecenienia.

dr Agnieszka Topolska

Fot. Imtiaz Ahmed, Flickr, CC BY